

LGBT komiteen arbejder med lovgivning og rettigheder i relation til LGBT-personer og er partipolitisk uafhængig

CVR: 40636234
komiteen@komiteen.dk

komiteen.dk

Tina Thransen
tina@thranesen.dk
Martin Iversen Christensen
iverchrist@gmail.com
Søren Laursen
soren@laursen.com

Facebook & Twitter: @lgbtkomiteen

Formand for Folketinget Søren Gade
Kopi: Udvalget for Forretningsordenen

30. marts 2025

Vedr. L 126 Forslag til lov om ændring af sundhedsloven (Ændring af ugegrænsen for den fri abort)

Sagen kort

- Et uproblematisk lovudkast var i høring¹.
- Efter høringen vælger ministeriet radikalt at ændre sprogbrugen i lovforslaget², som får nummer L 126.
- Den gældende sprogbrug er vedtaget ved lov i 2014³.

Problem:

- Denne lovændring i L 126 har ikke været i høring.
- Den af ministeriet foreslåede sprogbrug er på adskillige områder i direkte modstrid med vejledning om lov kvalitet.
- Det er den første tilbagerulning af LGBT-rettigheder siden 1997, og den ønskes foretaget via brud på retsstatsprincipper.

På den baggrund er det LGBT komiteens opfattelse, at lovforslaget ikke kan vedtages af Folketinget, da det bryder med helt grundlæggende principper for det funktionelle demokrati.

Det skal tilføjes, at sprogændringen skriver sig ind i en global ideologidrevet anti-LGBT-udvikling.

Uddybning

Fra lovudkast til lovforslag

LGBT komiteen havde ingen bemærkninger til det lovudkast, der var i høring i efteråret 2024. Udkastet var helt uproblematisk og vi indgav da heller ikke høringssvar⁴. Men regeringen valgte efterfølgende at foretage substantielle ændringer i forhold til udkastet, så det fremsatte lovforslag er væsensforskelligt fra udkastet.

Der er tale om en gennemgribende sproglig ændring, idet 'den gravide' overalt erstattes med 'den gravide kvinde' (samt tilsvarende i grammatiske variationer). Dette er højst problematisk.

¹ <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/69190>

² <https://www.ft.dk/samling/20241/lovforslag/L126/bilag/1/2972160.pdf>

³ <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/744>

⁴ LGBT komiteen var heller ikke på høringslisten.

Ufuldstændig høring

Disse sproglige ændringer har intet at gøre med substansen i lovudkastet. De er derimod en *de facto* tilbagerulning af LOV nr 744 af 25/06/2014⁵. Denne var konsekvensrettelser som følge af indførelsen af juridisk kønsskifte. I denne lov indførtes sprogbrugen med 'den gravide' frem for 'kvinden' og så videre. Nu søges den tilbagerullet i L 126, men en sådan tilbagerulning har altså ikke været i høring.

Vejledning om lov kvalitet⁶ siger om høringsprocessen:

9. Fra offentlig høring til fremsættelse

Bl.a. på denne baggrund bør der – som altovervejende hovedregel – foretages offentlig høring over udkast til lovforslag – medmindre lovforslaget f.eks. bygger på en betænkning, der har været i offentlig høring.

Ændringerne af den eksisterende sprogbrug, som er fastsat ved lov, har ikke været i høring. Høring er en afgørende vigtig proces, hvilket Udvalget for Forretningsordenen pointerede overfor regeringen i forbindelse med initiativer i corona-tiden. I sin beretning fra 2021 om hastebehandling af regeringens lovforslag⁷ anførte Udvalget for Forretningsordenen:

Regeringens lovforslag bør, uanset at de ønskes hastebehandlet, som altovervejende hovedregel sendes i høring. I den forbindelse bør de almindelige principper for høring, som er beskrevet i Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, følges så nært, som omstændighederne tillader [...].

Endvidere bør det forhold, at der er bred tilslutning til eller endda enighed blandt Folketingets partier om et lovgivningsinitiativ, grundlæggende ikke være et argument for at undlade høring.

Dette punkt blev fremhævet af fungerende formand Karen Ellemann i hendes opfølgende brev til statsministeren⁸.

Sproglige ændringer

I høringsnotatet anføres, at Sundhedsministeriet har foretaget ændringerne på baggrund af hørings svarene. Der er to høringssvar, der adresserer denne sprogbrug. Høringsnotatet sammenfatter⁹:

Jordemoderforeningen bemærker, at man i lovforslaget har valgt et sprogbrug, hvori man undlader at italesætte, at langt størstedelen af de personer, der skal gennemgå en abort, er kvinder. Jordemoderforeningen bemærker, at der til abortspørgsmålet er knyttet et stærkt ligestillingselement, og at det derfor er vigtigt at italesætte, at det er kvinder, der er gravide, og ikke blot "personer".

[...]

Kvinderådet bemærker, at konsekvent i lovforslaget anvendes begrebet "den gravide", og nogle steder "denne" eller "person med livmoder". Kvinderådet forholder sig stærkt kritiske overfor dette og bemærker, at det primært er kvinder, der gennemgår graviditet og aborter. Kvinderådet ønsker, at det anerkendes, at moderniseringen af lovgivning på abortområdet er et vigtigt skridt for kvinders grundlæggende ret til egen krop, selvbestemmelse og ligestilling.

Begge organisationer bemærker altså, at med de ønskede sproglige ændringer dækker lovteksten alene størsteparten af de af personer, loven vedrører, men altså ikke alle. Begge organisationer begrundet ønsket med hensynet til ligestilling. Men den sproglige ændring har ingen betydning for kønsligestillingen

⁵ <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/744>. Bestemmelserne heri er videreført i LBK nr 1188 af 24/09/2016 og LBK nr 191 af 28/02/2018.

⁶ <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2023/9964>

⁷ <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/beretning/15/2361354/index.htm>

⁸ <https://www.ft.dk/samling/20201/almdel/UFO/bilag/114/2372131/index.htm>

⁹ Høringsnotatet, side 11

mellem mænd og kvinder i majoritetsbefolkningen. Til gengæld har den indgribende betydning for transpersoner, der dermed skrives ud af lovteksten. For at råde bod på dette er der syv steder i bemærkningerne til lovforslaget indsat følgende:

Betegnelsen »den gravide kvinde« skal forstås bredt og omfatter alle personer, der er eller kan blive gravide, uanset kønsidentitet eller juridisk køn.

Ministeriet anfører ingen andre begrundelser for ændringerne end de ovenfor nævnte.

Dermed går det stik imod sin egen begrundelse for indførelsen af den ændrede sprogbrug i 2014¹⁰. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgik dengang blandt andet:

Herved sikres det bl.a., at en person med livmoder fortsat kan få tilbudt relevante, lovfæstede ydelser vedrørende svangreomsorg, abort, fosterreduktion og behandling med assisteret reproduktion.

Ligeledes fremgik princippet for den sproglige ændring:

Forslaget om tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn, i lovforslag om ændring af lov om Det Centrale Personregister giver anledning til en række ordensmæssige rettelser i sundhedsloven. Således foreslås det, at de bestemmelser, der vedrører svangreomsorg, svangerskabsafbrydelse og fosterreduktion, **ændres til at omhandle personens tilstand, nemlig graviditet**. På den baggrund foreslås det at anvende benævnelsen »gravid« i stedet for »kvinde«. Tilsvarende justeringer vil blive foretaget i de relevante bekendtgørelser og vejledninger på områderne. (vores fremhævelse)

Der var altså tale om en revision, der skulle sikre klarhed og præcision, for derigennem at sikre transpersoners retsstilling.

De begrundelser, ministeriet anfører i L 126 for ændret sprogbrug, siger direkte, at den konkrete tekst ikke længere beskriver alle de personer, der er omfattet af loven, hvorfor det er fundet nødvendigt at tilføje forklaringer i bemærkningerne til lovforslaget.

Transpersoners retsstilling har således hidtil været bestemt i lovteksten, men med lovforslaget skrives transpersoner ud lovteksten og tilgodeses nu alene ved et fortolkningsbidrag i bemærkningerne.

Vejledning om lov kvalitet siger følgende om sprogbrug, idet LGBT komiteens bemærkninger er indsat i kursiv:

2. Sproget i lovforslag

[...]

Der må ikke slækkes på kravene til lovgivningens forståelighed m.v. i tillid til, at læserens juridiske uddannelse eller træning vil klare de fortolkningsvanskeligheder, som en uklar eller i øvrigt dårlig lovgivning uundgåeligt medfører. [...]

Det at formulere bestemmelserne, så en befolkningsgruppe, som loven berører, er sprogligt udraderet, betyder, at der kræves en faglighed for at finde og læse ned i lovforslagets bemærkninger, for at uddrage denne befolkningsgruppes retsstilling.

Det gælder navnlig, hvor loven giver myndighederne mulighed for at foretage indgreb over for borgere, virksomheder m.v. i form af f.eks. straf, konfiskation, tvangsindgreb, tilbagekaldelse af offentligretlige tilladelser, opkrævning af skatter og afgifter m.v., og hvor der derfor er et særligt behov for forudsigelighed i retstilstanden.

¹⁰ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20131/lovforslag/l189/20131_l189_som_fremsat.pdf

Lovforslaget handler om ugegrænsen for fri abort, altså noget, hvor forsinkelser i sagsgangen kan få afgørende betydning i form af fortabelse af adgangen til abort. Borgeren har i høj grad brug for klarhed og præcision i lovgivningen og dermed i forvaltningen.

Også i øvrigt er det et grundlæggende element i lov kvalitet, at enhver, som lovteksten henvender sig til, så vidt muligt let skal kunne læse og forstå den. En godt og klart affattet lov er en nødvendig forudsætning for en ensartet retsanvendelse og dermed for forudsigelighed og retssikkerhed. [...] *Lovforslagets tekst kan ikke let forstås af transpersoner, selvom deres retstilstand bestemmes af loven.*

Et begreb bør overalt i lovteksten betegnes med samme udtryk [...] *Sundhedsloven vil, med lovforslagets tekst, sprogligt være inkonsistent med anden lovgivning.*

Der bør tilstræbes en brug af kønsneutrale betegnelser for personer i lovgivningen, i det omfang dette kan lade sig gøre på en sprogligt hensigtsmæssig måde. [...] *Med lovforslaget vil ministeriet ændre bestemmelserne i sundhedsloven fra at være kønsneutrale til at være kønnede, sådan som de også var det før 2014.*

Flertydige og overflødige ord bør tillige undgås. [...] *Ved at ændre 'den gravide' til 'den gravide kvinde' og så videre, ændrer ministeriet – bevidst – en præcis tekst til en upræcis tekst ved at tilføje overflødige ord.*

Principiel ændring

Sprogtilpasningen i L 126 er ikke en redaktionel ændring. Der er tale om en principiel ændring. I 2014 var der tale om et grundigt stykke lovarbejde for konsekvensrettelser, som skulle sikre en konsistent og præcis lovtekst efter revisionen af bestemmelserne om juridisk kønsskifte.

Fokuseringen på ordet kvinde er et led i en ideologisk magtkamp, hvor modstandere af trans-rettighejder søger at modvirke de fremskridt, der er sket de seneste år. Det er en bevægelse, som har betydelig medvind i store dele af verden, for eksempel i lande som Ungarn og Rusland, og – efter regeringsskiftet – USA.

Regeringen ønsker med sit lovforslag at stemple ind i den bevægelse, og bringe Danmark i samklang med udviklingen af anti-trans-ideologierne i verdens autokratier.

Udvalgsspørgsmål

LGBT komiteen fandt, på baggrund af det beskrevne, at lovforslag L 126 er helt utilfredsstillende og anbefalede regeringen at trække sit forslag tilbage og føre teksten tilbage til ordlyden i lovudkastet, dog med de øvrige rettelser høringen har givet anledning til. Dette gjaldt selvsagt både selve lovforslaget og bemærkningerne hertil.

Regeringen har ikke imødekommet dette ønske, jfr. svar fra sundhedsministeren til SUU¹¹. Udover en henvisning til nogle vage bemærkninger om kønsligestillingens historie, skriver ministeren,

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har vurderet, at ændringen af begrebet "den gravide" til "den gravide kvinde" ikke indebærer en indholdsmæssig ændring af lovforslagets målgruppe, og at der på denne baggrund ikke er behov for en fornyet høring af lovforslaget.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering er forfæjlet: Denne sproglige ændring er ganske rigtigt ikke indsat for at ændre på målgruppen. Den er indsat for at udradere den sproglige præcisering, der blev lavet i 2014 for at inkludere transpersoner. Det er signalpolitik, og det er en retten ind efter radikale anti-trans-ideologier, som i disse år underminerer transpersoners rettigheder og sikkerhed rundt om i verden.

¹¹ <https://www.ft.dk/samling/20241/lovforslag/L126/spm/3/index.htm>

Konklusion og anbefaling

- Lovudkastets tekst omfattede alle borgere, hvis retsstilling påvirkes af loven.
- Den eksisterende version af sundhedsloven har samme sprogbrug som lovudkastet og omfatter altså alle borgere, hvis retsstilling påvirkes af loven.
- Lovforslagets tekst omfatter derimod nu alene kvinder, og regeringen påpeger, at der dermed er en gruppe, der ikke omtales, men som skal fortolkes ind under bestemmelserne.
- Ministeriet vælger altså at gøre lovforslaget mere upræcist ikke bare i forhold til det udkast, der var i høring, men også i forhold til eksisterende lovgivning.
- Med lovforslaget flyttes fastsættelsen af transpersoners retstilstand, der i dag er hjemlet direkte i loven, til bemærkningerne til et lovforslag.
- Ministeriet kommer ikke med yderligere forklaringer på, hvorfor transpersoners retsstilling skal skrives ud af loven og henlægges til de sekundære retskilder i form af lovbemærkninger.

Hvis denne ændring gennemføres, vil det være første gang siden 1997, at Folketinget ruller LGBT-rettigheder tilbage. Dengang var der tale om at indføre forbud mod assisteret reproduktion til lesbiske og enlige.

Regeringen ønsker, at Folketinget tilsidesætter retsstatsprincipper for at gennemføre signalpolitiske ændringer i lovgivningen, ændringer som svækker en udsat befolkningsgruppes retssikkerhed.

LGBT komiteen mener, at Folketinget som lovgivende magt ikke kan se stort på, om regeringens forslag er i modstrid med helt grundlæggende principper for lovtilblivelse, således som de er beskrevet i vejledning om lov kvalitet.

LGBT komiteen anbefaler, at Folketinget afviser lovforslag L 126 i sin nuværende form.

Med venlig hilsen

LGBT komiteen

Søren Laursen

Tina Thranesen